

Kerngegevens Provinciale Ambtsdragers 2006-2022

decentraal
bestuur.nl

Stichting Decentraalbestuur.nl

Januari 2023

Inhoudsopgave

1.	Belangrijkste bevindingen	3
2.	Statenleden	4
3.	Gedeputeerden	10
4.	Commissarissen van de Koning	15
5.	Provinciesecretarissen en griffiers	16
Bijlage A	Onderzoeksverantwoording	17

1. Belangrijkste bevindingen

In deze korte rapportage worden tijdsreeksen met kenmerken van statenleden, gedeputeerden en commissarissen van de Koning gepresenteerd, vanaf 2005 tot nu; vlak voor de verkiezingen voor Provinciale Staten van 2023.

Vele decennia lang was het provinciaal bestuur een stabiele en vooral rustige bestuurslaag. De positie van statenlid werd meestal ingevuld door ervaren volksvertegenwoordigers, die eerder ervaring hadden opgedaan in een gemeenteraad. Colleges van Gedeputeerde Staten, samengesteld uit door de wol geverfde gedeputeerden en gesteund door stabiele en betrouwbare coalitiefracties in Provinciale Staten, zaten vrijwel altijd hun periode zonder kleerscheuren uit.

Vanaf de verkiezingen van 2019 is er wel wat veranderd in het provinciaal bestuur. Na die verkiezingen waren er relatief veel nieuwkomers in de Staten, waarbij vooral de omvangrijke fracties van Forum voor Democratie opvielen. Sindsdien is één op de vier statenleden die eind 2019, het jaar van verkiezingen, actief was, eind 2022 vertrokken uit provinciale staten. In twee provincies, Noord-Brabant en Limburg, zijn vrijwel de volledige colleges van Gedeputeerde Staten van samenstelling veranderd. Zonder verkiezingen is het aantal fracties in provinciale staten sterk toegenomen. In drie jaar tijd zijn er twee nieuwe commissarissen van de koning aangetreden. Ook bij de provinciegriffiers en bij de provinciesecretarissen is er sprake van vele veranderingen.

Ondanks alle personele mutaties veranderingen blijft een aantal kenmerken van het provinciaal bestuur vrijwel onveranderd. Het is een bestuurslaag waarin het aandeel vrouwen hoger ligt dan op lokaal niveau. Wel is in deze periode het aandeel vrouwelijke statenleden licht gedaald. Verder wordt het provinciaal bestuur gedomineerd door mensen van boven de 50. Het is bij uitstek een bestuurslaag voor hoger-opgeleiden. Dat was zo en dat blijft zo.

2. Statenleden

Het aantal statenleden per provincie wordt bepaald door het aantal inwoners van die provincie. In onderstaande tabel is dat weergegeven.

Tabel 2.1 Aantal statenleden per provincie (2005-2022)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
Groningen	55	43	43	43	43	43	43	43
Friesland	55	43	43	43	43	43	43	43
Drenthe	51	41	41	41	41	41	41	41
Overijssel	63	47	47	47	47	47	47	47
Gelderland	75	53	53	55	55	55	55	55
Flevoland	47	39	39	39	39	41	41	41
Utrecht	63	47	47	47	47	49	49	49
Noord-Holland	83	55	55*	55	55	55	55	55
Zuid Holland	83	55	55	55	55	55	55	55
Zeeland	47	39	39	39	39	39	39	39
Noord-Brabant	79	55	55	55	55	55	55	55
Limburg	63	47	47	47	47	47	47	47
Totaal	764	564	564	566	566	570	570	570

Bij de Statenverkiezingen van 2007 is het aantal statenleden in alle provincies afgenomen. Dit is gepresenteerd als een 'correctie' vanwege de invoering van het dualisme. Bij die invoering zijn de functies van statenlid en gedeputeerde gescheiden, waardoor het aantal provinciale ambtsdragers toenam. Bij de verkiezingen van 2015 is vanwege een (verwachte) bevolkingsgroei het aantal statenleden in twee provincies – Flevoland en Utrecht - elk met twee leden uitgebreid.

In de periode 2019-2022 is in verschillende provincies, zoals Overijssel, Utrecht en Noord-Holland, een vacature in Provinciale Staten ontstaan. Na vertrek van Statenleden waren er geen opvolgers meer beschikbaar en is de zetel onbezet gebleven. In Noord-Brabant gaat het zelfs om twee zetels. In alle verdere overzichten is daarom sprake van 565 statenleden.

Tabel 2.2 Verdeling statenleden naar partij in absolute aantallen (2005-2022)

Partij	2005	2007	2009	2012	2014	2016	2019	2022
CDA	222	151	151	85	86	90	72	72
PvdA	199	114	113	107	107	63	53	53
VVD	137	101	100	113	112	88	80	77
SP	36	80	77	56	57	70	35	34
GroenLinks	50	31	31	34	32	30	61	60
D66	31	9	9	42	43	68	41	40
Chr. Unie/SGP	12	---	11	6	5	8	--	6
SGP	15	15	12	10	10	15	14	12
ChristenUnie	23	31	29	20	21	26	32	28
PVV*	--	--	--	64	60	65	40	35
PvdD	--	--	--	--	--	18	20	21
50+	--	--	--	--	--	13	16	9
Denk	--	--	--	--	--	--	4	4
FvD	--	--	--	--	--	--	86	25
JA21	--	--	--	--	--	--	--	33
Overige **	39	32	28	29	33	16	16	56
Totaal	764	564	564	566	566	570	570	565

* tijdens de meting van 2012 vonden er in enkele provincies afsplitsingen van de PVV plaats. Deze zijn toentertijd niet in de gegevens verwerkt.

** In 2005 was de LPF in diverse provincies met 11 statenleden vertegenwoordigd. Deze zijn opgenomen in de categorie 'overige partijen'.

Direct na de verkiezingen voor de Provinciale Staten van 2019 telde Forum voor Democratie de meeste statenleden. Al snel daarna ontstonden er vanwege tegenstellingen in deze partij verschillende afsplitsingen. Relatief veel van de voor FvD actieve statenleden zijn verder gegaan onder de naam JA21. Daarmee is nu opmerkelijk dat JA21 een aanzienlijk aandeel heeft in Provinciale Staten zonder dat iemand in 2019 op die partij heeft gestemd.

Tevens zijn diverse Statenleden van Forum voor Democratie verder gegaan onder een eigen naam, zoals bijvoorbeeld de Lijst de Kok (Zuid-Holland) of Groep Rutjens (Noord-Brabant). In enkele provincies zijn op deze wijze uit de oorspronkelijke fractie van Forum voor Democratie drie fracties ontstaan. Een enkel lid is dan actief gebleven als Statenlid namens Forum voor Democratie. Anderen hebben zich verenigd in JA21 en weer anderen zijn in diezelfde provincie als nieuwe fractie verder gegaan.

In een enkele provincie zijn vervolgens ook gekozen PVV-statenleden overgegaan naar ofwel JA21 of naar een afsplitsing van FvD die onder een nieuwe naam is verder gegaan. In één provincie is ook een Statenlid van de VVD overgestapt naar de fractie van JA21.

Tabel 2.3 Verdeling statenleden naar partij in procenten (2005-2022)

Partij	2005	2007	2009	2012	2014	2016	2019	2022***
CDA	29,1	26,8	26,9	15,0	15,2	15,8	12,6	12,7
PvdA	26,0	20,3	20,1	18,9	18,9	11,1	9,3	9,4
VVD	18,0	18,0	17,8	20,0	19,8	15,4	14,0	13,6
SP	4,7	14,2	13,7	9,9	10,1	12,3	6,1	6,0
GroenLinks	6,5	5,5	5,5	6,0	5,7	5,3	10,7	10,6
D66	4,1	1,6	1,6	7,4	7,6	11,9	7,2	7,1
Chr. Unie/SGP	1,6	---	2,0	1,1	0,9	1,4	0	1,1
SGP	2,0	2,7	2,1	1,8	1,8	2,6	2,5	2,1
ChristenUnie	3,0	5,5	5,2	3,5	3,7	4,6	5,6	5,0
PVV*	--	--	--	11,3	10,6	11,4	7,0	6,2
PvdD	--	--	--	--	--	3,2	3,5	3,7
50+	--	--	--	--	--	2,3	2,8	1,6
Denk	--	--	--	--	--	--	0,7	0,7
FvD	--	--	--	--	--	--	15,1	4,4
JA21	--	--	--	--	--	--	--	5,8
Overige **	5,1	5,7	5,0	5,1	5,8	2,8	2,8	9,9

* tijdens de meting van 2012 vonden er in enkele provincies afsplitsingen van de PVV plaats. Deze zijn toentertijd niet in de gegevens verwerkt.

** In 2005 was de LPF in diverse provincies met 11 statenleden vertegenwoordigd. Deze zijn opgenomen in de categorie 'overige partijen'

*** Doordat in de meting van 2019 er nog geen sprake was vacatures, en in 2022 wel, verandert bij verschillende partijen hun relatieve aandeel, zonder dat bij die partij meer of minder statenleden actief zijn.

De 'versplintering' in de samenstelling van de volksvertegenwoordiging, waar zowel wat de Tweede Kamer als gemeenteraden betreft veel over wordt gesproken, blijkt ook in Provinciale Staten. Na de verkiezingen van 2019 zijn nu ook Denk, FvD en JA21 op dit bestuursniveau actief. Daar waar voorheen er ook 'provinciale partijen' zoals FNP of de Partij voor Zeeland, in de Staten actief waren, zijn er nu vanwege de afsplitsingen van FvD veel fracties bijgekomen die uitsluitend op het niveau van een provincie actief zijn.

Als de 'overige partijen' als één groep worden beschouwd waren er in 2005 in alle provincies in totaal 10 politieke groeperingen actief. In 2022 zijn dat er 16. Aangezien de groep 'overige partijen' in menige provincie in 2022 twee of drie verschillende fracties kent, zijn dat er in de praktijk dus wezenlijk meer.

In 2005 bezetten CDA, PvdA en VVD in totaal bijna driekwart van alle beschikbare statenzetels. In 2022 is dat nu ongeveer een derde.

Het aandeel vrouwelijke statenleden schommelt al bijna 15 jaar rond de 33%. Daarmee waren provinciale staten langere tijd de bestuurslaag met het hoogste aandeel vrouwelijke volksvertegenwoordigers. Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2021 ligt het aandeel vrouwen in de gemeenteraad iets boven de 35%¹, en daarmee hoger dan in provinciale staten. Van een wezenlijke stijging van het aandeel vrouwelijke statenleden is sinds 2008 nauwelijks sprake. In de loop van de huidige periode is het aandeel vrouwen licht afgenomen, zo blijkt in tabel 2.4. Dat komt omdat er relatief meer vrouwen dan mannen hun statenzetel hebben opgegeven.

Tabel 2.4 Aandeel vrouwelijke Statenleden (2005-2022)

	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	34,7	34,9	32,6

¹ Zie: <https://www.raadsleden.nl/actueel/nieuws/krap-derde-geinstalleerde-raadsleden-is-vrouw>

De verschillende personele mutaties hebben er in enkele provincies, zoals Friesland en Overijssel, toe geleid dat het aandeel vrouwen in Provinciale Staten fors is afgenomen, zo blijkt uit tabel 2.5. Overijssel is nu de provincie is met het laagste aandeel vrouwelijke statenleden.

Tabel 2.5 Aandeel vrouwelijke Statenleden per provincie (2005-2022)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
Groningen	30,9	32,6	41,9	39,5	34,9	32,6	27,9	25,6
Friesland	32,7	41,9	42,9	37,2	25,6	41,9	34,9	20,9
Drenthe	21,6	31,7	24,4	39,0	31,7	26,8	31,7	31,7
Overijssel	28,6	31,9	32,0	29,8	36,2	36,2	29,8	19,6
Gelderland	33,0	39,6	41,5	38,2	36,4	34,5	41,8	34,5
Flevoland	25,5	30,8	28,2	30,8	30,8	39,0	34,1	29,3
Utrecht	30,2	44,7	43,6	31,9	25,5	44,9	46,0	47,9
N-Holland	21,7	38,2	35,8	43,6	41,8	41,8	42,6	44,4
Zuid Holland	25,3	32,7	30,9	32,7	34,5	32,7	32,7	32,7
Zeeland	19,1	30,8	28,2	17,9	15,4	25,6	25,6	23,1
N-Brabant	34,2	45,5	38,2	43,6	38,2	32,7	32,7	37,7
Limburg	31,7	27,7	27,8	34,5	34,5	25,5	34,0	36,2
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	34,7	34,9	32,6

Tussen partijen zijn van oudsher grote verschillen in het aandeel vrouwelijke statenleden. Tabel 2.6 bevat een overzicht van de actuele situatie.

Tabel 2.6 Aandeel vrouwelijke Statenleden per partij (2005-2022)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
CDA	28,4	33,8	35,1	32,9	33,7	37,7	41,7	36,1
PvdA	32,2	44,7	40,7	42,1	38,3	39,7	43,4	47,2
VVD	27,0	31,7	31,0	36,3	33,0	38,6	41,3	33,8
SP	27,8	36,3	33,8	35,7	35,1	40,0	40,0	47,1
Groen Links	34,0	51,6	45,0	44,1	43,8	33,3	52,5	45,0
D66	35,5	33,0	33,0	42,9	34,9	44,1	53,7	47,5
ChristenUnie	13,0	29,0	35,0	35,0	23,8	26,9	25,0	25,0
PVV	--	--	--	21,9	20,0	18,5	20,0	20,0
PvdD	--	--	--	--	--	66,7	55,0	57,1
50+	--	--	--	--	--	15,4	18,8	22,2
Denk	--	--	--	--	--	--	25,0	25,0
FvD	--	--	--	--	--	--	11,6	12,0
JA21	--	--	--	--	--	--	--	6,1
Anders	32,0	37,5	33,3	20,7	18,2	18,8	25,0	17,9
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	34,7	34,9	32,6

Bij JA21 hebben zich verhoudingsgewijs veel mannen uit de eerdere Fvd-fracties aangesloten. Daardoor is het aandeel vrouwen bij de resterende FvD-statenleden licht gestegen, terwijl JA21 nu in de Staten de partij is met het laagste aandeel vrouwen. Ook in de categorie 'Anders' ligt het aandeel vrouwen laag. Ook in deze groep bevinden zich relatief veel voormalige mannelijke FvD-statenleden.

Na de verkiezingen van 2019 is vastgesteld dat de gemiddelde leeftijd van de toentertijd verkozen statenleden rond de 50 ligt. In de loop van een statenperiode neemt de gemiddelde leeftijd als vanzelfsprekend toe. Tegelijkertijd is aannemelijk dat statenleden die bij aantreden al een relatief hoge leeftijd hebben eerder aftreden, bijvoorbeeld vanwege gezondheidsklachten. Dat heeft dan weer een dempend effect op de stijgende gemiddelde leeftijd. Echter, van veel tussentijds nieuw ingetreden statenleden is hun geboortjaar niet bekend. Daarmee is in de meting van 2022 de gemiddelde leeftijd van de thans actieve statenleden niet goed te bepalen.

Datzelfde geldt voor het opleidingsniveau van de statenleden. In de meting van 2019 was slechts van een minderheid van de toen gekozen statenleden hun opleiding bekend. Ook nu geldt dat bij weinig van de tussentijds ingetreden statenleden informatie over hun opleiding beschikbaar is.

Omdat Statenleden geacht worden hun nevenfuncties openbaar te maken, is van ruim meer statenleden hun beroepssituatie bekend. Dit is weergegeven in tabel 2.7. Uit die tabel blijkt dat in de loop der jaren het aandeel statenleden dat werkzaam is binnen het lokale bestuur terugloopt, terwijl het aandeel statenleden dat werkzaam is in de particuliere sector toeneemt.

Tabel 2.7 Arbeidssituatie van Statenleden (2012-2022)

Werkzaam	2012	2014	2016	2019	2022
als zelfstandige	20,0	20,7	22,6	22,5	23,2
bij een gemeente*	10,7	11,8	10,3	6,9	6,7
bij de rijksoverheid	6,2	6,0	4,7	6,2	5,3
bij andere overheden**	3,8	2,3	1,9	1,4	1,1
in het onderwijs	9,1	10,6	9,8	8,6	7,6
in de zorg	7,4	5,6	4,4	3,9	3,0
bij een maatschappelijke org.	8,4	6,2	8,2	7,9	8,2
in de particuliere sector	17,7	18,1	21,4	21,5	23,8
Anders / overig	5,5	9,3	4,7	4,9	4,4
Verricht geen betaald werk	11,2	9,5	11,7	8,1	9,9
	100% = 419	100% = 518	100% = 429	100% = 533	100% = 564

* Hieronder vallen ook gemeentelijke samenwerkingsverbanden

** Hieronder vallen ook ZBO's

Bij het beschrijven van de veranderingen is al verschillende malen verwezen naar de vele personele mutaties die in de periode 2019 – 2022 hebben plaatsgevonden. De situatie direct na de verkiezingen van 2019 is pas aan het einde van dat jaar door de Stichting Decentraalbestuur.nl geïnventariseerd. Daardoor kunnen nu louter de veranderingen over een periode van drie jaar worden bepaald, vanaf december 2019 tot en met december 2022. Ook in deze periode van drie jaar is het aantal veranderingen relatief groot, zoals weergegeven in tabel 2.8.

Tabel 2.8 Personele mutaties in de Provinciale Staten per provincie in de periode 2019-2022

	Actief gebleven als statenlid		Toegetreden tot het college van GS		Vertrokken		Nieuw aangetreden	
	Abs.	%*	Abs	%*	Abs	%	Abs*	%
Groningen	33	76,7%	1	2,3%	9	20,9%	10	23,3%
Friesland	30	69,8%	0	0,0%	13	30,2%	13	30,2%
Drenthe	35	85,4%	0	0,0%	6	14,6%	6	14,6%
Overijssel	32	68,1%	1	2,1%	14	29,8%	14	29,8%
Gelderland	44	80,0%	0	0,0%	11	20,0%	11	20,0%
Flevoland	31	75,6%	0	0,0%	10	24,4%	9	22,0%
Utrecht	34	69,4%	0	0,0%	16	32,7%	14	28,6%
Noord-Holland	41	74,5%	2	3,6%	11	20,0%	13	23,6%
Zuid-Holland	44	80,0%	2	3,6%	9	16,4%	11	20,0%
Zeeland	33	84,6%	0	0,0%	6	15,4%	6	15,4%
Noord-Brabant	34	61,8%	3	5,5%	19	34,5%	19	34,5%
Limburg	41	87,2%	0	0,0%	6	12,8%	6	12,8%
Totaal	431	75,6%	9	1,6%	130	22,8%	132	23,2%

* 100% is het totaal aantal zetels in een provincie

Tabel 2.8 laat zich als volgt lezen: In Groningen zijn 9 statenleden volledig teruggetreden uit dit bestuur. Eén Statenlid is na 2019 toegetreden tot het college van GS. Daardoor zijn er sinds 2019 10 nieuwe volksvertegenwoordigers toegetreden tot Provinciale Staten.

Tabel 2.9 Personele mutaties in de Provinciale Staten per partij in de periode 2019-2022

	Actief gebleven als statenlid		Toegetreden tot het college van GS		Vertrokken		Nieuw aangetreden	
	Abs.	%*	Abs	%*	Abs	%*	Abs	%
CDA	53	73,6%	1	1,4%	18	25,0%	19	26,4%
PvdA	36	67,9%	1	1,9%	16	30,2%	17	32,1%
VVD	55	71,4%	2	2,6%	21	27,3%	22	28,6%
SP	22	64,7%	0	0,0%	12	35,3%	12	35,3%
GroenLinks	43	71,7%	3	5,0%	14	23,3%	17	28,3%
D66	25	62,5%	1	2,5%	14	35,0%	15	37,5%
ChrUnie/SGP	5	83,3%	0	0,0%	1	16,7%	1	16,7%
SGP	10	83,3%	1	8,3%	1	8,3%	2	16,7%
ChristenUnie	23	82,1%	0	0,0%	5	17,9%	5	17,9%
PVV	30	85,7%	0	0,0%	5	14,3%	5	14,3%
PvdD	16	76,2%	0	0,0%	5	23,8%	5	23,8%
50Plus	9	100,0%	0	0,0%	1	11,1%	0	0,0%
Denk	2	50,0%	0	0,0%	2	50,0%	2	50,0%
FvD	23	92,0%	0	0,0%	13	52,0%	2	8,0%
JA21	31	93,9%	0	0,0%	0	0,0%	2	6,1%
Overige partijen	50	89,3%	0	0,0%	2	3,6%	6	10,7%
Totaal	431	76,3%	9	1,6%	130	23,0%	132	23,4%

* 100% = het totaal aantal zetels per partij.

Bij verschillende partijen is het aantal vertrokken statenleden en het aantal nieuw aangetreden statenleden niet gelijk. De reden is dat in sommige provincies na het vertrek van een Statenlid geen opvolger meer beschikbaar was. In dat geval blijft de zetel leeg. Om die reden telt ook de som van het aandeel statenleden dat actief is gebleven en het aantal nieuw aangetreden statenleden niet op tot 100%. Het relatief grote verschil tussen vertrokken en nieuw aangetreden statenleden bij FvD, JA21 en de 'Overige partijen' wordt veroorzaakt doordat er tussen deze drie partijen sprake is geweest van veel personele wisselingen. Hierdoor zijn de verbanden tussen aangetreden en vertrokken statenleden niet meer te herleiden tot één en dezelfde partij.

3. Gedeputeerden

In dit hoofdstuk wordt de aandacht gericht op de gedeputeerden. Het aantal gedeputeerden dat actief is in een provincie is, binnen een bepaalde bandbreedte, vrij. NA de verkiezingen van 2019 is geconstateerd dat het aantal gedeputeerden toenam. De verklaring hiervoor is dat met de toegenomen versplintering in de samenstelling van Provinciale Staten er meer partijen nodig zijn om tot een meerderheid te komen. Overigens ligt na 2019 het aantal gedeputeerden niet hoger dan in de periode 2005-2009.

Tabel 3.1 Aantal gedeputeerden per provincie (2005-2022)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
Groningen	5	6	6	6	6	5	6	6
Friesland	5	5	5	5	5	5	5	5
Drenthe	5	6	6	4	4	3	5	5
Overijssel	6	6	6	5	5	5	6	6
Gelderland	6	6	6	5	5	6	6	6
Flevoland	5	4	4	4	4	4	6	6
Utrecht	6	6	6	4	4	4	5	5
Noord- Holland	6	7	7	6	6	6	6	6
Zuid- Holland	6	7	7	5	5	5	6	6
Zeeland	6	5	5	4	4	4	4	4
Noord- Brabant	7	6	6	5	5	6	7	7
Limburg	6	5	5	5	5	7	7	6
Totaal	69	69	69	58	58	60	69	68

Na een tussentijdse wijziging van het college van GS in Limburg, waarbij alle zittende gedeputeerden zijn afgetreden, zijn nadien in die provincie niet meer zeven maar zes gedeputeerden aangetreden.

Tabel 3.2 Verdeling gedeputeerden naar partij in absolute aantallen (2005-2022)

Partij	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
CDA	25	25	25	14	14	15	15	14
PvdA	24	22	20	12	14	5	11	12
VVD	17	13	13	18	19	15	15	14
SP	0	0	0	2	2	8	0	0
Groen Links	1	2	2	2	1	2	9	9
D66	1	0	0	5	5	10	5	6
ChristenUnie	0	6	7	1	2	3	7	7
SGP	1	1	1	1	1	1	2	2
PVV	--	--	--	2	0	0	1	0
FvD	--	--	--	--	--	--	1	0
Anders	0	0	0	1	1	1	3	4
Totaal	69	69	69	58	58	60	69	68

Tabel 3.3 Verdeling gedeputeerden naar partij in procenten (2005-2022)

Partij	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
CDA	36%	36%	36%	24%	24%	25%	22%	21%
PvdA	35%	32%	29%	21%	24%	8%	16%	18%
VVD	25%	19%	19%	31%	32%	25%	22%	21%
SP	0%	0%	0%	3%	3%	13%	0%	0%
Groen Links	1%	3%	3%	3%	2%	3%	13%	13%
D66	1%	0%	0%	9%	9%	17%	7%	9%
ChristenUnie	0%	9%	10%	2%	3%	5%	10%	10%
SGP	1%	1%	1%	2%	2%	2%	3%	3%
PVV	--	--	--	3%	0%	0%	1%	0%
FvD	--	--	--	--	--	--	1%	0%
Anders	0%	0%	0%	2%	2%	2%	4%	6%

In 2005 werd het overgrote deel van de gedeputeerden geleverd door CDA, VVD en PvdA. Deze partijen zijn in 2019 nog steeds goed voor een meerderheid van de gedeputeerden, maar hun aandeel is wezenlijk teruggelopen, met name ten gunste van D66, GroenLinks en de ChristenUnie.

Tabel 3.4 Gemiddelde leeftijd Gedeputeerden (2005-2022)

	2009	2012	2014	2016	2019	2022
Groningen	53	48	51	42	50	54
Friesland	50	49	51	43	49	55
Drenthe	56	55	58	55	54	53
Overijssel	49	51	52	46	45	48
Gelderland	55	52	56	56	52	55
Flevoland	56	51	53	53	53	55
Utrecht	56	44	46	51	49	54
Noord-Holland	48	50	52	55	47	50
Zuid Holland	54	48	50	48	48	53
Zeeland	56	60	62	51	48	51
Noord-Brabant	51	54	56	48	46	50
Limburg*	--	48	56	49	48	54
Totaal	53	50	53	50	49	53

Van het merendeel van de gedeputeerden wordt hun leeftijd gepubliceerd op de websites van de desbetreffende provincie. Daarmee zijn de gegevens in tabel 3.4 zeker representatief. Uit tabel 3.4 komt naar voren dat de gemiddelde leeftijd van de gedeputeerden om vanzelfsprekende redenen in de loop van deze bestuursperiode is gestegen. De verschillende personele wijzigingen in deze periode hebben zelfs geleid tot een sterkere stijging dan een te verwachten drie jaar.

Tabel 3.5 Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden (2005-2022)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
Totaal	18,8	30,4	30,4	29,3	28,8	26,7	26,1	32,4

Het aandeel vrouwelijke gedeputeerden neemt tussen 2005 en 2009 sterk toe, om tot 2022 niet meer boven de 30% uit te komen. In 2022 is het aandeel vrouwelijke gedeputeerden, als gevolg van enkele personele wisselingen, hoger dan ooit.

Tabel 3.6 Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden per provincie (2005-2022)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
Groningen	20%	17%	0%	33%	33%	40%	50%	50%
Friesland	20%	60%	40%	60%	60%	20%	40%	20%
Drenthe	60%	33%	50%	25%	0%	0%	0%	20%
Overijssel	17%	17%	17%	40%	40%	40%	17%	17%
Gelderland	17%	33%	40%	40%	40%	50%	17%	17%
Flevoland	20%	25%	20%	25%	0%	0%	17%	17%
Utrecht	0%	33%	33%	25%	25%	50%	20%	20%
N-Holland	17%	29%	57%	50%	50%	33%	17%	50%
Z-Holland	33%	43%	29%	20%	20%	20%	67%	50%
Zeeland	0%	0%	0%	0%	25%	25%	25%	25%
N-Brabant	14%	50%	50%	20%	20%	17%	29%	57%
Limburg	17%	20%	20%	0%	0%	14%	14%	33%
Totaal	19%	30%	30%	29%	29%	27%	26%	32%

Daar waar Zeeland van oudsher relatief weinig vrouwelijke statenleden kent, blijkt er in deze provincies ook steeds sprake van een relatief gering aandeel vrouwelijke gedeputeerden. Ook in Limburg zijn er door de jaren heen relatief weinig vrouwelijke gedeputeerden. Zowel in Limburg als in Zeeland zijn er jaren dat er geen enkele vrouwelijke gedeputeerde is. Weliswaar verdwijnt in deze provincies de '0' uit de tabel, maar opmerkelijk is dan weer dat er in Drenthe tot 2022 geen vrouwelijke gedeputeerden zijn. Door een tussentijdse verandering is dat nu veranderd.

Tabel 3.7 Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden per partij (2005-2022)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022
CDA	12%	24%	20%	29%	29%	27%	27%	29%
PvdA	37%	45%	40%	33%	36%	20%	18%	33%
VVD	6%	31%	46%	33%	26%	33%	40%	43%
Gr. Links	0%	0%	0%	0%	100%	100%	22%	44%
D66	0%	0%	0%	0%	40%	30%	40%	50%
Chr.Unie	0%	17%	29%	0%	0%	0%	14%	14%
PVV	--	--	--	0%	--	0%	0%	--
FvD	--	--	--	--	--	--	0%	--
Anders	0%	0%	0%	0%	0%	0%	33%	0%
Totaal	19%	30%	30%	29%	29%	27%	26%	32%

Gezien het betrekkelijk kleine aantal gedeputeerden is het niet vreemd dat er op het niveau van partijen sprake is van relatief grote veranderingen in het aandeel vrouwen door de jaren heen.

Tabel 3.8 Opleidingsniveau van gedeputeerden (2012-2022)

	2012	2014	2016	2019	2022
VO	0	0	3,5	2,1	2,0
MBO	4,4	6,4	3,5	6,3	6,1
HBO	24,4	31,9	35,1	18,8	18,4
WO	71,1	61,7	57,9	72,9	73,5
	100% = 45	100= 48	100%=57	100%=48	100% = 49

Door de jaren heen heeft steeds een ruime meerderheid van de gedeputeerden een universitaire opleiding. In 2019 is dat aandeel sterk toegenomen, om vervolgens in deze periode min of meer stabiel te blijven.

Tabel 3.9 Actief gebleven en nieuw-aangetreden gedeputeerden per provincie 2019-2022

	Actief gebleven als gedeputeerde	Afgetreden als gedeputeerde	Nieuw aangetreden als gedeputeerde
Groningen	3	3	3
Friesland	3	2	2
Drenthe	4	1	1
Overijssel	6	0	0
Gelderland	5	1	1
Flevoland	5	1	1
Utrecht	4	1	1
N-Holland	3	3	3
Z-Holland	4	2	2
Zeeland	4	0	0
N-Brabant	2	5	5
Limburg	0	7	6
Totaal	43	26	25

Meer dan de helft (14 van de 25) van de gedeputeerden die na 2019 tussentijds zijn aangetreden, is afkomstig van 'buiten de staten'. Daarmee wordt bedoeld dat ze op dat moment niet actief waren als statenlid. Drie van hen woonden op het moment dat ze aantraden als gedeputeerde niet in de provincie waar ze actief werden.

Tabel 3.10 Actief gebleven en nieuw-aangetreden gedeputeerden per partij 2019-2022

	Actief gebleven als gedeputeerde	Afgetreden als gedeputeerde	Nieuw aangetreden als gedeputeerde
CDA	7	8	7
PvdA	8	3	4
VVD	10	5	4
GroenLinks	5	4	4
D66	4	1	2
SGP	2	0	0
ChristenUnie	6	1	1
PVV	0	1	0
FvD	0	1	0
Overige	1	2	3
Totaal	43	26	25

In Noord-Brabant en Limburg is er sprake geweest van relatief grote personele wijzigingen in de samenstelling van de colleges van GS. Vanwege het aantreden van de nieuwe colleges stijgt het aantal gedeputeerden bij de PvdA, D66 en de provinciale partijen met één. CDA en VVD leveren elk een gedeputeerde in. Zowel de PVV als FvD verliezen hun enige gedeputeerden.

4. Commissarissen van de Koning

In de periode 2019-2022 zijn twee nieuwe commissarissen aangetreden, in Noord-Brabant en in Limburg. Hoewel daarmee in absolute aantallen de veranderingen beperkt zijn, is er toch sprake van opmerkelijke wijzigingen. Zo is nu voor het eerst een lid van de SP actief als CvdK. Daarnaast is het aantal vrouwelijke CvdK's verdubbeld. Overigens waren er in 2012 eveneens twee vrouwelijke Commissarissen.

Tabel 4.1 Commissarissen van de koning naar politieke partij

Provincie	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2022
CDA	4	5	5	5	4	4	5	3
PvdA	2	2	3	3	3	3	3	3
VVD	3	3	4	4	4	4	2	3
GroenLinks	1	1	0	0	0	0	0	0
D66	2	1	0	0	1	1	1	1
ChristenUnie	0	0	0	0	0	0	1	1
SP	0	0	0	0	0	0	0	1
Totaal	12	12	12	12	12	12	12	12

Tabel 4.2 Aantal vrouwelijke Commissarissen van de Koning

	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2022
	1	1	1	2	1	1	1	2

Als benoemde bestuurder wordt de samenstelling van de groep van Commissarissen van de Koning niet beïnvloed door verkiezingen. De drie klassieke bestuurderspartijen CDA, PvdA en VVD leveren door de jaren heen steeds het overgrote deel van de Commissarissen van de Koning. Louter GroenLinks (tot 2008), D66 (eerst tot 2008, daarna weer vanaf 2014) en recent de ChristenUnie hebben ook ooit een (hooguit twee) Commissarissen onder hun leden geteld. Als gezegd is nu ook een CvdK afkomstig uit de SP.

5. Provinciesecretarissen en griffiers

In de inventarisatie is het gebruikelijk om ook aandacht te besteden aan de provinciegriffiers en de provinciesecretarissen. Natuurlijk is het bij hun niet relevant om hun partijvoorkeur, voor zover deze al bekend zou zijn, te inventariseren. De informatie over deze functionarissen blijft daarmee beperkt tot sekse. Zelfs met deze beperkte gegevens valt het nodige op. Zo zijn van de 12 provinciesecretarissen die in 2019 actief waren er eind 2022 8 teruggetreden. In één provincie bestaat er nog een vacature, terwijl in een andere provincie de functie tijdelijk wordt bekleed door de plaatsvervangend secretaris. Daarmee is er in de provincies veel verloop rond de positie van de hoogste ambtenaar. Van de op dit moment actieve elf provinciesecretarissen zijn er acht een man. Het aandeel mannen onder de provinciesecretarissen bevindt zich over de hele meetperiode, vanaf 2005, ruim boven de 50%. Voor 2010 waren er één, soms twee vrouwelijks provinciesecretarissen

Ook bij de provinciegriffiers is er in de afgelopen drie jaar sprake van personele wijzigingen, maar dit aantal ligt toch wezenlijk lager dan bij de secretarissen. In drie jaar tijd zijn er vier nieuwe griffiers aangetreden. Negen van de twaalf provinciegriffiers zijn thans een vrouw. Vanaf 2005 waren er altijd tenminste vier vrouwelijke provinciegriffiers. Bij de vorige meting, in 2019, waren er zelfs negen vrouwelijke griffiers.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Sinds 2005 inventariseert de Stichting Decentraalbestuur.nl enkele basiskennmerken van provinciale ambtsdragers. In 2005 begon dit als een eigen initiatief. Daarna was het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties langere tijd opdrachtgever voor deze inventarisatie. Sinds 2016 heeft de Stichting de inventarisatie zelfstandig weer voortgezet.

In de periode dat het ministerie van BZK opdrachtgever was, richtte de inventarisatie zich op meer kenmerken dan bij aanvang het geval was. Het ministerie maakte het mogelijk om deze gegevens (met name arbeidssituatie en opleiding) actief te inventariseren. Vanaf 2016 is de Stichting voor de inventarisatie weer grotendeel aangewezen op openbaar beschikbare gegevens. Dit heeft zo zijn beperkingen voor de volledigheid van de inventarisatie van sommige gegevens.

In een verkiezingsjaar vinden er relatief veel veranderingen plaats. Op de dag na de verkiezingen is al bekend welke partijen hebben gewonnen en welke hebben verloren. Daardoor is ook duidelijk welke partijen groeien in zetelaantal en welke zetels verliezen. Vandaag aan de dag is ook snel bekend welk effect de verkiezingen hebben op het aandeel mannen en vrouwen in het provinciaal bestuur. De inventarisaties van de Stichting bieden de mogelijkheid om meer specifieke informatie te verkrijgen. Verkiezingen vinden steeds in het vroege voorjaar plaats. Sinds de verkiezingen van 2015 anticipeert de Stichting op de veranderingen door aan het begin van het kalenderjaar de op dat moment bestaande personele samenstelling van het provinciaal bestuur vast te leggen. Enige tijd na de verkiezingen, op het moment dat in alle provincies de colleges van B&W zijn gevormd, wordt dan opnieuw de samenstelling vastgelegd. Door de verschillen tussen beide momenten te inventariseren, is het mogelijk om te bepalen welke personele mutaties er hebben plaatsgevonden. Dit gaat verder dan louter veranderende verhoudingen tussen partijen of verschuivingen in het aandeel mannen of vrouwen.

Tegelijkertijd is de praktijk te weerbarstig om zich in 'toevallige momentopnamen' te laten vatten. Als gezegd vindt er eerst een inventarisatie plaats aan het begin van een kalenderjaar waarin er verkiezingen voor Provinciale Staten plaatsvinden. Eventuele personele veranderingen die plaatsvinden tot aan het moment van verkiezingen, worden dan niet meer waargenomen en geregistreerd.

Een tweede meetmoment vindt plaats als in alle provincies de colleges van B&W zijn gevormd. Als verkozen statenleden toetreden tot het College van GS, worden zij opgevolgd door personen die aanvankelijk niet rechtstreeks waren verkozen. De Stichting heeft er voor gekozen om pas ná aantreden van de colleges van GS de bestaande situatie vast te leggen. Daardoor worden opvolgers van statenleden die toetreden tot het college van GS beschouwd als bij die verkiezingen verkozen statenleden.

In sommige provincies nemen de onderhandelingen om te komen tot een college van GS langere tijd in beslag. Het kan dan voorkomen dat gedurende die periode bij de verkiezingen verkozen statenleden, om welke reden dan ook, al weer aftreden. Dergelijke snelle mutaties worden dan niet als zodanig waargenomen.

Ook kan het gebeuren dat na verkiezingen er direct binnen partijen afsplitsingen plaatsvinden. Dat was bijvoorbeeld het geval in 2019 toen kort na de verkiezingen sympathisanten van voormalig Forum voor Democratie bestuurslid Otten hun lidmaatschap van de fractie van die partij in diverse provinciale staten opgaven. In dat specifieke geval is die verandering van partijvoorkeur niet vastgelegd, omdat zij immers in eerste instantie wel degelijk als statenlid voor het Forum voor Democratie waren verkozen. De inventarisatie had namelijk als doel om de situatie direct na de verkiezingen zo goed mogelijk te benaderen.